

Innhold

Forord	15
DEL A:	
Innledning	17
Artikkel 1	
Oppspill: Utadrettet ledelse – ledelse i grenseland?	19
<i>Kari Hoås Moen, Birgitte Ljunggren og Wencke Iversen</i>	
Sammendrag	19
Innledning	19
Ulike felt	21
Helsefeltet	22
Skolefeltet	23
Barnevernfeltet	23
Tilnærminger til utadrettet ledelse	24
Grense mellom innad og utad	26
En oversikt over det videre innholdet	27
Artikkel 2	
Utadrettet barnehageledelse – en forskningsgjennomgang	28
<i>Kjell Aage Gotvassli</i>	
Sammendrag	28
Innledning	28
Utadrettet barnehageledelse – presisering og avgrensning	29
Ledelse som funksjon	29
Metode	31

Datainnsamling	31
Dataanalyse	33
Drøfting og analyse	39
Oppsummering og implikasjoner	40
Artikkel 3	
Grenseganger – utadrettet ledelse i lys av organisasjonsteori	41
<i>Birgitte Ljunggren</i>	
Sammendrag	41
Innledning	41
Modernistiske perspektiv på organisasjoner, omgivelser og utadrettet ledelse	42
Modernistiske perspektiv på organisasjonsgrenser og utadrettet ledelse ..	43
Hvor går grensen?	44
Ledelse som «bufring» og grensetøying	45
Sosialkonstruksjonistiske perspektiv på organisasjoner, omgivelser og utadrettet ledelse	45
Institusjonell og ny-institusjonell teori	46
Ledelse skaper organisasjonsgrenser	47
Postmoderne perspektiv på organisasjoner, omgivelser og utadrettet ledelse	48
Grenseløse organisasjoner?	49
Avslutning	51
 DEL B:	
Styring og utadrettet ledelse	53
 Artikkel 4	
Nettverksstyring og utadrettet ledelse – et maktperspektiv	55
<i>Birgitte Ljunggren</i>	
Sammendrag	55
Innledning	55
Empirisk grunnlag	57
Nettverksstyring og utadrettet ledelse	58
NPM og nettverksstyring	58
Slemme problem, barnehagekvalitet og kompetanseheving	58
Nettverksstyring av kompetanseheving: mening, makt og ledelse ..	60

Styrer som direkte og indirekte nettverkspåvirker	62
Avslutning	65
Artikkel 5	
Utadrettet ledelse av kvalitetsutvikling som ledd	
i kooptering av private eiere	66
<i>Anne Sigrid Haugset</i>	
Sammendrag	66
Innledning	66
Eiere og myndigheter i barnehagefeltet	67
Samarbeid og kooptering	68
Datagrunnlaget	70
Kvalitetsutviklingsarbeid i praksis	70
Eiere og styreres samarbeid om kvalitetsutvikling	70
Kommunenes arbeid for kvalitetsutvikling i styrernettsverk	72
Lokal integrering gjennom kooptering av private eiere	73
Avslutning	75
 DEL C:	
Strategisk ledelse	77
 Artikkel 6	
Rekruttering av menn til barnehagen gjennom utadrettet ledelse	
<i>Kari Emilsen, Tonje Lauritzen og Birgitte Ljunggren</i>	
Sammendrag	79
Introduksjon	79
Styringssignaler og rekruttering i praksis	81
Utadrettet ledelse i et konkurranse- og politisk aktør-perspektiv	81
Datamateriale, design og metode	82
Om rekrutteringstiltaket Lekeressurs	82
Design og metode	83
Utadrettet ledelse for rekruttering av menn	83
Organisering av Lekeressurs – føringer for utadrettet ledelse	83
Konkurranseledelse	84
Politiske pådrivere	85
Diskusjon	87
Avslutning	89

Artikkel 7**Styres handlingsrom i det strategiske arbeidet 90***Wencke Iversen*

Sammendrag	90
Innledning	90
Problemstilling	91
Strategi i det offentlige	92
Handlingsrommet	93
Metode	94
Funn og drøfting	95
Handlingsrom i målsettingsprosessene	95
Handlingsrom i realiseringen av målene	97
Avslutning	100

Artikkel 8**Vi gjør som de andre! Styrerens strategier i møte med konkurranse . . . 102***Anniken Dale og Per Tore Granrusten*

Sammendrag	102
Innledning	102
Strategi og konkurranse	103
Vi kan forstå begrepet styring på ulike måter	103
Idealtypiske styringslogikker	104
Offentlig styring og iverksettingsstrategier	104
Hva er så strategi for barnehagens ledere?	105
Strategi for å møte konkurranse	106
Barnehager i konkurranse, et nytt fenomen og et nytt forskningsfelt	107
Datagrunnlag	108
Funn og drøfting	108
«Vi gjør som de andre gjør»	108
Bruk av media som utadrettet strategi	110
Konkurranse påvirker innholdet	111
I møte med styring	112
Avslutning	113

DEL D:	
Utadrettet ledelse og meningskaping	115

Artikkel 9

Organisatorisk grensearbeid

– utadrettet ledelse fra foreldresamarbeid til foresatteledelse	117
---	-----

*Kristine Warhuus Smeby, Birgitte Ljunggren og
Gry Mette Dalseng Haugen*

Sammendrag	117
Innledning	118
Utadrettet ledelse av foreldresamarbeid som symbolsk grensearbeid ...	119
Metode	120
Analyse	121
Foreldresamarbeid i bevegelse	121
Grenseoverskridelse 1: Når fellesskapet utfordres	123
Grenseoverskridelse 2: Når individualiserte behov utfordrer	124
Grenseoverskridelse 3: Grenseløse barnehageshoppere	125
Diskusjon: Foresatteledelse som grensearbeid	126
Avslutning	127

Artikkel 10

Tilpasningsledelse av kartleggingsresultater til foreldrene	128
---	-----

Elsa Fjeldavli og Anne D. Svendsen

Sammendrag	128
Innledning	128
Tilpasningsledelse av informasjon og forhandling om kartlegging ...	130
Datamaterialet	131
Utfyllingsmønster som analytisk perspektiv	131
Funn og diskusjon	132
Informasjon til foreldrene om hull i skjema	132
Strategi (1) tilpasset informasjon om bekymringer for avvik	133
Strategi (2) for mekling i forhold til kunnskap og læring	133
Strategi (3) «Pynte-på-skjema»	136
Tilpasningsstrategier – sett i lys av profesjonsetiske plikter	137

Artikkel 11**Meningsskapende lederpraksiser i møte med ytre krav****og forventninger** 139*Birgitte Ljunggren og Kari Hoås Moen*

Sammendrag	139
Introduksjon	139
Teoretisk ramme	140
Metode	142
Prosjektets konstruksjonsfase som utadrettet ledelse	143
Lederen som portvokter i møte med inviterende prosjekter	143
Utadrettet prosjektledelse i møte med ytre pålegg og forventninger	144
Fire posisjoner i møte med pålagte og mulige prosjekter	146
Konstruksjonsfasen som intern forankring og meningsskaping	147
Å skape og holde oppmerksomheten	147
Strategier ved samtidige prosjekter	148
Spinning og strekking av rød(e) tråd(er)	149
Avslutning	150

Artikkel 12**Barnehagen som forskningsarena** 152*Merete Moe og Kjersti Nissen*

Sammendrag	152
Innledning	152
Teoretiske perspektiver	155
Praksisfellesskap	155
Ledelse av lærende organisasjoner	155
Aksjonsforskning og samskapte læringsprosesser	156
Metodiske innganger	157
Erfaringer med å lede barnehagen som forskningsarena	158
Å stille seg åpen for forskning	158
Gjensidighet – samskapte prosesser	159
Forskningstema	161
Avslutning	162

Artikkel 13

«Når språket kommer i veien» – om dialogens betydning i foreldresamarbeid med tolk 163

Gry Mette D. Haugen og Elin Furuset Lie

Sammendrag	163
Innledning	163
Bakgrunn	165
Metode og data	166
Dialog og bruk av tolk – empiriske eksempler og faglige utfordringer . .	166
Om rettigheter og praktiske forhold knyttet til kommunikasjon ved hjelp av tolk.	167
Etske dilemma og tillit i dialogen	169
Når dialogen blir trialog – og mangel på flyt	170
Om mangel på «hverdagstolken»	171
Implikasjoner for praksis og videre forskning	172
Avslutning.	173

DEL E:

Barnehageledere i tverrfaglig samarbeid 175

Artikkel 14

Styresen som bindeledd mellom tidlig innsats i barnehagen og tverrfaglig samarbeid 177

Bodil Eide Moe og Kari Hoås Moen

Sammendrag	177
Innledning	177
Tidlig innsats i barnehagen	178
Tverrfaglig samarbeid	178
Tidligere forskning	179
Problemstilling	180
Organisasjonsteoretiske perspektiver	180
Det instrumentelle perspektivet	181
Det institusjonelle perspektivet	181
Grenseroller i interorganisatorisk samarbeid	182
Metode	183
Funn og drøfting	184

Styrerens innadrettede ledelse for tidlig innsats	184
Styrerens utadrettede ledelse for tverrfaglig samarbeid	186
Styreren som bindeledd mellom tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid	188

Artikkel 15

Barnehagestyreres initiativ til og erfaringer med den pedagogisk-psykologiske tjenestens systemrettede arbeid	190
--	------------

Kari Hoås Moen, Per Tore Granrusten og Berit Groven

Sammendrag	190
Innledning	191
Systemrettet arbeid	192
Ledelsesteoretiske perspektiver	193
Innad- og utadrettede ledelsesfunksjoner	193
Lederroller	194
Om undersøkelsen, styrerne og barnehagene	194
Design og metode	194
Om styrerne og barnehagene	195
Styrernes initiativ og erfaringer med PPTs systemrettede arbeid	196
Styrernes initiativ overfor PPT varierer	196
Forskjellige erfaringer med PPTs systemrettede arbeid	198
Positiv samvariasjon mellom styrernes initiativ og hvor fornøyde de er	199
Drøfting	200
Styrernes initiativ og involvering	201
Styrernes erfaringer med PPT	202
Betydningen av struktur og relasjoner i samarbeidet	202
Faktorer som kan ligge til grunn for den positive samvariasjonen	203
Avslutning	204

Artikkel 16

Gjensidig ledersamarbeid mellom barnehage og barnevern	206
---	------------

Torill Moe

Sammendrag	206
Innledning med problemstilling	206
Problemstilling og forskningsspørsmål	207

Teoretisk grunnlag og tidligere forskning	207
Forebygging og tidlig innsats	207
Samarbeid og samarbeidspraksis	208
Tidligere forskning om hva som hemmer og fremmer samarbeid . .	208
Utadrettet ledelse	209
Metode og utvalg	209
Presentasjon og analyse av data	210
Kvalitet og gjensidighet i samarbeidet	210
Erfaringer med samarbeidet	210
Samarbeidspraksis med søkelys på barnets beste	212
Ledelsespraksis og lederforankring	212
Kort oppsummert tilsier hovedfunnene følgende:	213
Diskusjon og konseptutvikling	214
Avsluttende diskusjon	216
Avslutning	217

Artikkel 17

Barnehagens utadrettede ledelse i arbeid med barn i risiko	218
---	------------

Charlotte Johannessen og Rasmus Kleppe

Sammendrag	218
Innledning	218
Kompetanseutvikling for barnehager	219
Teori: Utadrettet ledelse i barnehagen	219
Utadrettet ledelse og organisasjonsutvikling	220
Utadrettet ledelse som tverretatlig samarbeid	221
Barn i risiko for omsorgssvikt	222
Metode	222
Deltakerne	222
Spørreskjemaet	223
Undersøkelsens spørsmål og analyse	223
Resultater	224
Diskusjon	225
Handlingskompetanse og utadrettet ledelse	226
Utadrettet ledelse – tverretatlig samarbeid	226
Endringer i handlingskompetanse i utadrettet ledelse?	227
Avslutning	229

Del F:	
Avslutning	231
Artikkel 18	
Etterspill: utadrettet ledelse – å lede i et kraftfelt	233
<i>Birgitte Ljunggren, Kari Hoås Moen og Wencke Iversen</i>	
Sammendrag	233
Innledning	233
Utadrettet ledelse – kraftfeltmetaforen	234
Sentrale spenninger i kraftfeltet	237
Spenning 1: Det å skulle skille seg ut – eller være lik	237
Spenning 2: Lukke – åpne	237
Spenning 3: Harmoni – konflikt	238
Spenning 4: Stabilitet – endring	238
Spenning 5: Lojalitet – illojalitet	239
Spenning 6: Barnehagelogikk – andre logikker	239
Spenning 7: Samarbeid – alenegang	240
Avslutning	241
Forfatterpresentasjon	243
Referanser	246
Stikkord	266